LLIBRERIA synusia

Ciutat, Estat i Exili.
Introducció a la cultura territorial europea

Presentació

Una de les contradiccions més evidents del nostre temps és cert discurs teòric relatiu al nomadisme, a la mobilitat, per una banda, i la realitat dels milers i milers de refugiats i desplaçats que han hagut de marxar dels seus països, per altra. Mentre s'elogia el caminar, l'errant o el rodamón, les dificultats per moure's són cada vegada més difícils per determinats grups humans. Existeix una asimetria fonamental entre els immigrants i els turistes, per exemple. Si per una banda el món de la globalització es presenta com el regne de la lliure mobilitat, l'ideal d'un espai llis, a la pràctica mai hi havien hagut tantes fronteres com ara. Amb tot, aquesta contradicció no és nova ni recent. De fet, podríem dir que forma part de la mateixa història de la humanitat. Només cal pensar en el conflicte bíblic entre Caïm i Abel, entre el sedentari i el nòmada. Doncs bé, el curs que presentem té per objectiu refer el camí de la nostra cultura territorial des del moment en el qual ens posàrem drets i, per tant, esdevinguérem nòmades, fins a la formació de les dues grans estructures que ens haurien "fixat" al lloc i convertit en sedentaris: les Ciutats primer, i els Estats després. Dues estructures, però, que amb la Globalització haurien entrat en "crisi", fent que la vella tensió entre nomadisme i sedentarisme assumeixi noves connotacions i significats. Al llarg de tres sessions, doncs, construirem un relat que ens ajudi a situar històricament i geogràfica la llarga evolució de les migracions i els assentaments humans.

Dissabte 15/10/16 | Primera sessió: nomadisme, sedentarisme, ciutat

Fa milers d'anys, els primers homínids abandonaren el terreny fins aleshores segur de la selva per endinsar-se a l'interior de la sabana. Una seria de transformacions anatòmiques feren possible la postura erigida i la possibilitat de desplaçar-se i recórrer grans distàncies. Ens convertirem amb nòmades i s'inicià l'època de les Grans Migracions. El cap d'un temps, però, en diferents punts de la geografia mundial, tingué lloc l'origen de l'agricultura i la ramaderia. Sorgiren les primeres estructures formals de poder i les grans ciutats. Amb aquesta primera gran estructura territorial, aparegué la figura del sedentari.

Dissabte 22/10/16 | Segona sessió: Polis, imperi, estat

Si durant la Revolució neolítica es consolidaren els primers assentaments permanents, anys més tard començarien a institucionalitzar-se certes formes de poder territorialitzat: la *polis* grega, l'Imperi durant la Roma clàssica i, finalment, l'Estat modern. Cada una d'aquestes organitzacions significà una

nova relació entre els nòmades i els sedentaris, entre els residents i els estrangers. Així les coses, mentre les “ciutats-estat” gregues eren estables i tenien una base política de caràcter ètnic, la Roma imperial era una estructura territorial per naturalesa mòbil i, per tant, unes fronteres necessàriament poroses. Amb el sorgiment de l'Estat i, sobretot, la idea de sobirania, les fronteres polítiques esdevindran excloents.

Dissabte 05/11/16 | Tercera sessió: globalització i exili

Amb la Globalització i l'època de la Xarxa, la tensió entre nomadisme i sedentarisme adopta nous matisos. Per una banda, virtualment tots som nòmades. Tots podem “navegar” per la Xarxa. El món ha esdevingut un espai de relacions, de connexions. Per altra, però, el control i les fronteres territorials són cada cop més infranquejables. En el discurs de les ciències socials i humanes, la metàfora del nomadisme no només explica la condició social i cultural del canvi de segle, sinó que esdevé un elogi polític. Sorgeixen en el camp literari i artístic manifestos varis que exalten les virtuts del caminant, del vagabund. Això no obstant, cada vegada més sectors de la societat resten confinats en un espai determinat, privats de les seva més essencial humanitat: la llibertat de moure's, de desplaçar-se.

Bibliografia

- «**Sàpiens. Una breu història de la humanitat**», Yuval Noah Harari. Edicions 62.
- «**Wanderlust. Una historia del caminar**», Rebecca Solni. Editorial Capitán Swing.
- «**Elogio del caminar**», David Le Breton. Editorial Siruela.
- «**Andar una filosofía**», Fréderic Gros. Editorial Taurus.
- «**Arqueología del origen del Estado: las teorías**», Vicente Lull - Rafael Mico. Editorial Bellaterra.
- «**Uruk. La primera ciudad**», Mario Liverani. Editorial Bellaterra.
- «**Postmetrópolis. Estudios críticos sobre las ciudades y las regiones»,** Edward Soja. Editorial: Traficantes de sueños.
- «**La ciudad**», Massimo Cacciari. Editorial: Gustavo Gili.
- «**Tierra de nadie**», Antonio Campillo. Editorial: Herder.
- «**¡Fronteras!**» José Manuel Querol. Editorial: Diáz Pons.
- «**Estados amurallados en declive**», Wendy Brown. Editorial Herder.
- «**La nueva lucha de clases**», Slavo Zizek. Editorial Anagrama.
- «**Franco Farinelli: del mapa al laberinto**», Bernat Lladó. Editorial: Icaria.
- «**Los trazos de la canción**», Bruce Chatwin. Editorial: Península.